

Muhoksen kunnan varautumis- ja valmiussuunnitelma – Julkinen osa

Tämä asiakirja on tarkoitettu kuntalaisille ja muille sidosryhmille kuvaamaan, miten kunta varautuu ja miten kuntalainen voi toimia häiriötilanteissa.

Johdanto

Muhoksen kunta varautuu erilaisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin turvatakseen kuntalaisten hyvinvoinnin, turvallisuuden ja kunnan lakisääteisten palvelujen mahdollisimman häiriöttömän hoitamisen kaikissa olosuhteissa. Varautuminen on osa kunnan normaalia johtamista ja toimintaa sekä lakisääteistä velvollisuutta.

Tämä asiakirja on Muhoksen kunnan varautumis- ja valmiussuunnitelman julkinen osa. Yksityiskohtaiset toimiala-, palvelu- ja kohdekohtaiset suunnitelmat sekä johtamis- ja resurssijärjestelyt sisältyvät erillisiin, viranomaiskäyttöön tarkoitettuihin asiakirjoihin, jotka eivät ole julkisia.

Varautuminen perustuu yhteistyöhön viranomaisten, hyvinvointialueen, järjestöjen, yritysten, naapurikuntien ja kuntalaisten kanssa. Jokaisella toimijalla ja kuntalaisella on myös oma vastuunsa varautumisessa.

Varautumisen lainsäädännöllinen perusta ja periaatteet

Kunnan varautuminen perustuu erityisesti valmiuslakiin, pelastuslakiin, kuntalakiin sekä julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskevaan lainsäädäntöön. Valmiuslain mukaisesti kunnan tulee valmiussuunnitelmin, poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Varautumisen keskeisiä periaatteita ovat:

- ennakointi ja riskien arviointi
- toiminnan jatkuvuuden turvaaminen
- yhteistyö ja yhteistoiminta
- avoin ja oikea-aikainen viestintä
- toiminnan palautuminen häiriötilanteiden jälkeen

Varautuminen on osa normaalia johtamista. Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sovelletaan normaalia johtamisjärjestelmää tilanteen edellyttämällä tavalla.

Häiriötilanteet ja poikkeusolot

Muhoksen kunta varautuu sekä normaaliolojen häiriötilanteisiin että poikkeusoloihin.

Häiriötilanteita voivat olla esimerkiksi:

- sähkö- ja tietoliikennehäiriöt
- vesihuoltoon ja yhdyskuntatekniikkaan kohdistuvat häiriöt
- myrskyt, tulvat ja muut vakavat sääilmiöt
- laajat onnettomuudet ja turvallisuustilanteet
- terveyteen, hyvinvointiin tai yhteiskunnan toimivuuteen kohdistuvat häiriöt
- viestintään, tiedonsaantiin sekä väärään tietoon liittyvät häiriöt

Varautumisen tavoitteena on, että kunta kykenee toimimaan mahdollisimman normaalisti häiriötilanteista huolimatta ja turvaamaan kuntalaisten arjen peruspalvelut.

Kunnan yleiset varautumistoimet

Kunta varmistaa kriittisten palvelujen jatkuvuuden ennakkoinnin, suunnittelun ja yhteistyön avulla. Keskeisiä varautumistoimia ovat:

- palvelujen jatkuvuudenhallinta
- yhteistyö pelastusviranomaisten, poliisin ja muiden viranomaisten kanssa
- henkilöstön osaamisen ylläpito ja varahenkilöjärjestelyt
- harjoitukset ja koulutus
- häiriötilanteisiin varautuva viestintä

Varautumisen vastuut jakautuvat kunnan luottamushenkilö- ja viranhaltijajohdon sekä toimialojen kesken hallintosäännön mukaisesti.

Viestintä häiriötilanteissa

Häiriötilanteissa tiedon tarve kasvaa. Kunnan viestinnän tavoitteena on antaa oikea-aikaista, luotettavaa ja ymmärrettävää tietoa kuntalaisille ja muille sidosryhmille.

Tietoa jaetaan muun muassa:

- kunnan verkkosivuilla
- Kunnan sosiaalisen median kanavissa
- Kunnan ilmoitustauluilla ja muilla paikallisilla tiedotuskanavilla
- viranomaisten valtakunnallisissa kanavissa, kuten 112-sovelluksessa ja Suomi.fi -palvelussa

Viestintä tukee kuntalaisten turvallisuutta ja auttaa ehkäisemään virheellisten tietojen leviämistä.

Kriisiviestintäohje on osa kunnan varautumissuunnitelmaa.

Kuntalaisten oma varautuminen

Kunnan varautuminen ei yksin riitä turvaamaan arkea häiriötilanteissa. Kuntalaisten oma varautuminen tukee viranomaisten toimintaa ja nopeuttaa häiriötilanteista toipumista.

Kuntalaisia kannustetaan huolehtimaan muun muassa:

- kotivarasta vähintään 72 tunnin ajaksi
- varautumisesta sähkö- ja tietoliikennehäiriöihin
- omasta ja lähipiirin turvallisuudesta
- perusensiapuvalmiudesta

Varautuminen on välittämistä. Välitä itsestäsi varautumalla. Välitä myös läheisistäsi sekä naapureistasi. Tarjoa ja pyydä apua.

Perehdy etukäteen kunnan ja kylien varautumiseen.

Kriisitilanteessa kuntalaisten tulee pysyä rauhallisena, toimia annettujen ohjeiden mukaisesti ja tukeutua viralliseen viestintään sekä välttää huhuihin tarttumista ja huhujen levittämistä.

Yhteistyö ja osallisuus

Varautuminen perustuu kokonaisturvallisuuden periaatteeseen, jossa viranomaiset, kunta, elinkeinoelämä, järjestöt ja kuntalaiset toimivat yhdessä. Yhteistyö ja osallisuus vahvistavat kunnan kykyä ennakoida, hallita ja toipua häiriötilanteista sekä poikkeusoloista.

Kyläyhteisöillä ja muilla paikallisilla yhteisöillä on merkittävä rooli arjen turvallisuuden ja varautumisen vahvistamisessa. Kylien omaehtoinen varautuminen, yhteisöllinen toiminta ja naapuriapu tukevat viranomaisten ja kunnan toimintaa erityisesti normaaliolojen häiriötilanteissa ja niiden jälkihoidossa. Paikallistuntemus ja yhteisöjen kyky tunnistaa avun tarvetta edistävät turvallisuutta ja selviytymistä poikkeavissa tilanteissa.

Vapaaehtoisjärjestöt ja muu kolmas sektori muodostavat tärkeän osan kunnan varautumisen kokonaisuutta. Koulutetut ja organisoidut vapaaehtoiset tukevat viranomaisia muun muassa ensihuollossa, henkisessä tuessa, etsintä- ja avustustehtävissä sekä häiriötilanteiden aikaisessa ja jälkeisessä tukitoiminnassa. Vapaaehtoistoiminta täydentää viranomaisten ja kunnan resursseja ja vahvistaa koko yhteisön kriisinkestävyyttä.

Kunta edistää varautumista tukemalla yhteistyötä kylien, vapaaehtoisjärjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa sekä jakamalla tietoa ja edistämällä yhteistä varautumisen ymmärrystä. Yhteistyö perustuu selkeään vastuunjakoon, yhteisiin tavoitteisiin ja viranomaisten johtovastuuseen häiriötilanteissa. Muhoksella yhteistyötä tehdään hyvässä hengessä ja toimijoiden välinen yhteydenpito on aktiivista. Yhteistyössä hyödynnetään sekä olemassa olevia verkostoja että toimijoiden välistä suoraa yhteydenpitoa. Kunta tekee varautumisessa aktiivista yhteistyötä myös seurakunnan, yhdistysten ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Tärkeät yhteystiedot ja lisätietoa

- Muhoksen kunnan verkkosivut: www.muhos.fi
- Kunnan sosiaalisen median kanavissa
- www.72tuntia.fi
- Hätänumero: 112
- 112-sovellus mobiililaitteeseen
 - Asenna sovellus puhelimeesi
 - Tätä kautta voit soittaa hätäkeskukseen.
 - Sovellukseen tulee myös lähialueesi tiedotteet, jos sijaintisi on päällä.
- www.suomi.fi
 - <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/turvallisuus/varautuminen-hairio-ja-kriisitilanteisiin>
 - <https://www.suomi.fi/oppaat/varautuminen>
- Pelastuslaitos
 - <https://pelastustoimi.fi/pelastustoimi/varautuminen>
 - <https://pelastustoimi.fi/pohjois-pohjanmaa>